surveyed territory, there were ditches, which became indistinguishable in the visible landscape after the arrival of the aeolian sand (Fig. 3). The ditches bound the territory on the S and SE, forming an almost closed area. The anthropological layers discovered at a depth of 40–135 cm in profile 27 show that intense human activity occurred there. The inhabited territory was bounded by deep ditches and must have formed a continuous territory with the hillfort. The newly discovered layers and georadar data show that this territory must have formed a joint complex with the hillfort.

Rokas Vengalis

Ardiškio senovės gyvenvietė II

2018 m. buvo tęsiami tyrimai Ardiškio senovės gyvenvietėje II (Širvintų r., Kernavės sen.). Tyrimai buvo susiję su gyvenamojo pastato statybomis. Buvo ištirtas visas plotas, kuriame numatyta statyti pastatą, bei komunikacijų vietos. Ištirtos 8 perkasos, kurių bendras plotas – 112 m^2 (1 pav.).

Ardiškio senovės gyvenvietė II atrasta 2013 m., vykdant kompleksiškus Neries pakrančių žvalgomuosius tyrimus (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 114–115). 2018 m. čia tyrimai vykdyti 2014 ir 2017 m. Aptikta su gyvenamąja veikla susijusių įgilintų objektų ir radinių, datuotų I tūkst. pr. Kr. (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 68–71; *ATL 2017 metais*, 2018, p. 119–123).

Tyrimų vieta yra galinėje pirmos viršsalpinės Neries terasos dalyje, šalia ties šlaito papėde pastebimos daugiau nei 300 m besitęsiančios apie 20 m pločio, iki 1–2 m gylio daubos, kurios kilmė šiuo metu nėra visai aiški – galbūt tai senvagės liekanos. Plotai 1–3 tirti terasos aikštelėje, plotai 4–8 – šios daubos šlaite.

1 pav. 2018 m. Ardiškio senovės gyvenvietėje II atliktų tyrimų planas: 1 – 2018 m. tyrimai; 2 – 2014 m. tyrimai; 3 – 2017 m. tyrimai. R. Vengalio brėž.

Fig. 1. Plan of the 2018 investigation at Ardiškis ancient settlement II: 1 – 2018 investigation; 2 – 2014 investigation; 3 – 2017 investigation.

Plotų 1–3 stratigrafija paprasta – po 20–30 cm storio armens sluoksniu visur iš karto atsidengė įžemio smėlis (įvairaus rupumo ir įvairių spalvų). Visą armens sluoksnį sijojant, jame surinkta nemažai archeologinių radinių, rodančių, kad tai perartas kultūrinis sluoksnis. Radinius sudarė tik keramikos šukės ir titnago nuoskalos. Keramika gausi, tačiau labai smulki, ariant apsitrynusi. Tarp identifikuojamų šukių pasitaikė įvairių rūšių keramikos, datuojamos nuo I tūkst. pr. Kr. iki istorinių laikų – brūkšniuotosios, kruopėtosios, grublėtosios bei apžiestos kaimo keramikos. Titnago radiniai negausūs, tarp jų nepasitaikė dirbinių, tik nuoskalos ar skeveldros.

Įžemio horizonte plote 1 užfiksuoti 5 objektai – įgilintos duobės. Duobės nuo 70 cm iki

2 pav. Ploto 4 R sienelės stratigrafija. R. Vengalio nuotr.
Fig. 2. Stratigraphy of the E wall of Area 4.

3 m skersmens, iki 80 cm gylio. Visose buvo šviesiai pilkas sunkiai nuo įžemio vizualiai išsiskiriantis užpildas, jų paskirtis neidentifikuota. Objektuose radinių aptikta nedaug, daugiausia smulkios keramikos, titnago nuoskalų, tačiau tarp jų pasitaikė tik datuojamų I tūkst. pr. Kr., vėlesnių neaptikta.

Plotuose 4–8 stratigrafija gerokai sudėtingesnė, juose fiksuoti daubos šlaite susiformavę kultūriniai sluoksniai. Jie susiformavę ant smėlio pagrindo su reikšminga organikos – durpės priemaiša. Šlaito stratigrafijoje vizualiai išsiskyrė keletas atskirų sluoksnių, vienas nuo kito besiskiriančių spalva ir smėlio bei organikos santykiu. Didesnėje tyrinėto ploto dalyje tarp kultūrinių sluoksnių įsiterpęs gamtinės kilmės – greičiausiai upės potvynio, tačiau neatmestina tikimybė, kad ir vėjo supustytas – gelsvo smėlio tarpsluoksnis (2 pav.). Įžemis – smulkus smėlis / priesmėlis – daubos šlaite tirtuose plotuose pasiektas 0,6–1,2 m gylyje. Įvairių laikotarpių radiniai (keramika) aptikti paviršiuje susiklosčiusiame į šlaitą nuartame sluoksnyje. O nesuardytuose durpinguose kultūriniuose sluoksniuose aptikti tik I tūkst. pr. Kr. datuojami radiniai – keramika brūkšniuotu ir kruopėtu paviršiumi, titnago nuoskalos. Pažymėtina, kad durpinguose sluoksniuose aptikta keramika yra labai suirusi, nemažos dalies radinių nebuvo įmanoma išimti, šukės buvo miltelių konsistencijos.

Taigi, tyrimų metu buvo aptiktos senovės gyvenvietės, preliminariai datuotinos I tūkst. pr. Kr., liekanos. Tirtos vietos P dalyje kultūrinis sluoksnis visas suartas iki įžemio, tačiau armens sluoksnyje aptinkama archeologinių radinių, įžemio horizonte išlikę įgilinti objektai. Tirtos vietos Š dalyje, šalia daubos, išlikęs intensyvus kultūrinis sluoksnis. Jis susiformavęs tos pačios daubos, kuri kadaise buvo kiek platesnė, šlaite. Šis kultūrinis sluoksnis sietinas ne su gyvenamąja gyvenvietės zona, o labiau su periferine zona, kurioje nebuvo vykdoma intensyvi veikla, tik mestos atliekos. Tyrimai suteikė itin vertingų duomenų apie iki šiol dar visiškai nepažįstamas Rytų Lietuvos I tūkst. pr. Kr. gyvenvietes, todėl artimiausiu metu rezultatus planuojama publikuoti atskirame straipsnyje.

Ardiškis Ancient Settlement II

In 2018, the investigation of Ardiškis ancient settlement II (Širvintos District) continued. Eight trenches (a total of 112 m^2) were excavated (Fig. 1). The remains of an ancient settlement preliminarily datable to the 1st millennium BC were discovered. The cultural layer in the S part of the investigated site had been completely ploughed up down to sterile soil, but archaeological finds were encountered in the ploughing layer, sunken objects in the sterile soil horizon. In the N part of the investigated site, a rich cultural layer had survived beside a depression (Fig. 2). This layer had formed on the slope of the depression, which had once been somewhat wider. Brushed pottery, grainy pottery, and flint finds were discovered in the cultural layer.